

Paweł Plusa

OMÓWIENIE METODY AUDIOWIZUALNEJ "LE FRANÇAIS ET LA VIE"
OBSERWOWANEJ NA STAŻU W PARYŻU (LATO 1973 r.)

Streszczenie. Artykuł jest prezentacją metody strukturalno-globalnej i audiowizualnej proponowanej przez Alliance Française w Paryżu. Na wstępie omawia się ogólnie samą metodę. Następnie autor opisuje podręcznik "Le français et la vie". Dalsza część zawiera informacje o wyposażeniu wizualnym i audialnym metody. Kolejna część ukazuje różne możliwości nauczania audiowizualnego omawianego w artykule. Wreszcie część zasadnicza artykułu to nauczanie języka francuskiego za pomocą podręcznika i nagrań dialogów lekcji oraz ćwiczeń w laboratorium. Jest także propozycja kilku jednostek lekcyjnych. We wnioskach kończących artykuł jest również propozycja - zresztą dyskusyjna - wprowadzenia tej metody do uczelni technicznej.

I. Informacja ogólna o metodzie

Dotychczas mało znana wśród lektorów nowa metoda audiowizualnego nauczania języka francuskiego lansowana jest już trzeci rok w Alliance Française w Paryżu.

Nauczyciele z Międzynarodowej Szkoły Języka Francuskiego i Cywilizacji Francuskiej, a więc wykładowcy Alliance Française, chętnie nazywają metodę "Le français et la vie" metodą strukturalno-globalną. Punktem wyjścia do tego jest stwierdzenie, że pojedynczy wyraz nie może istnieć sam, lecz stanowi całość semantyczną i fonetyczną ze zdaniem, w którego skład wchodzi. Zdaniem specjalistów-praktyków nauczanie tą metodą według kursu normalnego powinno obejmować 10 godzin tygodniowo z zastosowaniem wyłącznie

podręcznika. Natomiast kurs intensywny w laboratorium z użyciem przeźroczy powinien pochłaniać 20 godzin tygodniowo. Dla realizacji tomu I (1 i 2 stopień nauczania) należałoby przeznaczyć do 140 godzin lekcyjnych.

Jedną lekcję podręcznikową należy realizować na co najmniej 6 jednostkach lekcyjnych. Każdej lekcji odpowiada film złożony z 20 przeźroczy. Do każdej jednostki lekcyjnej można wybrać odpowiednią ilość przeźroczy tak, aby stanowiły one zakończoną część akcji tworząc tzw. miniscenkę. Jednemu przeźroczu odpowiada jedna informacja audialna.

Tom I podręcznika "Le français et la vie" zawiera 850 wyrazów. Mówiąc precyzyjniej, w dialogach 28 lekcji tego tomu została użyta wyżej podana ilość wyrazów. Z tej liczby 600 wyrazów to podstawowy zasób słów I stopnia nauczania języka.

Metoda "Le français et la vie" obejmować będzie 4 stopnie nauczania. Tak więc:

- tom I zawiera 1 i 2 stopień,
- tom II zawiera 3 stopień,
- tom III będzie zawierał 4 stopień.

Jest to metoda zupełnie odmienna od analitycznej metody "Cours de langue et de civilisation françaises". Jest ona bardziej zbliżona do życia codziennego Francuzów przez stosowanie języka mówionego potocznego. Metoda ta stawia sobie za cel przyswojenie struktur językowych i ich utrwalenie przez wyrobienie pewnych automatyzmów u uczącego się. W tej metodzie każda lekcja podręcznikowa zawiera:

- dialog złożony z 20 wypowiedzi, z których każda ilustrowana jest prostym, lecz dość komunikatywnym rysunkiem;
- tabele z ćwiczeniami strukturalnymi;
- tabelę gramatyczną z nowymi elementami gramatycznymi danej lekcji;

- ćwiczenia, które mogą być przeprowadzone ustnie lub pi-
semnie;
- dodatkowe dialogi do ćwiczeń przeznaczone do lektury lub
dyktanda;
- 2-stronicowy zestaw zdjęć co 7 lekcji.

II. Omówienie podręcznika

Tom I podręcznika "Le français et la vie" obejmujący 1 i 2 stopień nauczania zawiera 28 lekcji. Kurs właściwy, tzn. lekcja pierwsza, poprzedzony jest wprowadzeniem fonetycznym. Na wstęp fonetyczny składają się dwie części:

- a) dźwięki i wyrazy - jest to metodyczne przedstawienie różnych fonemów języka francuskiego przy pomocy wyrazów z podstawowego zasobu słów,
- b) dźwięki i zdanie - ponowne użycie tych samych fonemów w kontekście sytuacyjnym.

Każda z 28 lekcji rozpoczyna się od prezentacji będącej dialogiem. Na jedną lekcję podręcznikową przeznaczono 8 stronic. Rysunki towarzyszące dialogowi i zsynchronizowane z nim numeracją od 1 - 20, znajdują się zawsze na lewych stronicach podręcznikowych, a tekst dialogu umieszczony jest na prawych stronicach. Zdania dialogu posiadają strzałki mające ułatwić opanowanie właściwej intonacji. Rysunki i dialogi zajmują 4 strony podręcznikowe. Każdy dialog składa się z 20 jednostek znaczeniowych ilustrowanych 20 rysunkami. Studiując pojedynczy rysunek należy wiedzieć, że:

- postać mówiąca jako pierwsza jest ukazana (narysowana) linią grubszą;
- pytania, odpowiedzi, zdarzenia przeszłe i przyszłe, fakty odnoszące się do teraźniejszości, lecz mające miejsce gdzie indziej, zatem symbole pytań, odpowiedzi, in-

- formacje dodatkowe są ujęte krzywą zamkniętą, tzn. "balonem";
- "balon" o kształcie owalnym ujęty linią ciągłą odnosi się do przeszłości;
 - "balon" o kształcie prostokątnym ujęty linią ciągłą odnosi się do teraźniejszości;
 - "balon" o kształcie owalnym ujęty linią przerywaną odnosi się do przyszłości.

Dwie kolejne strony zajmują tabele ćwiczeń strukturalnych i tabele gramatyczne. Tabele strukturalne prezentują w sposób systematyczny nowe konstrukcje językowe wprowadzone do danej lekcji. Tabele te są często podwójne, tj. występują obok siebie. W tym przypadku tablice połączone są u góry linią ciągłą i posiadają wspólny numer.

Podwójna tabela odpowiada zazwyczaj jednej strukturze konwersacyjnej. Tabela gramatyczna zwraca uwagę na nowe zagadnienia gramatyczne danej lekcji i zawiera koniugację czasowników nieregularnych.

Jedna kolejna strona podręcznikowa zawiera ćwiczenia ustne lub pisemne.

Z lewej strony są propozycje ćwiczeń, z prawej są przykłady. Należy zwrócić uwagę, że numer, który znajduje się z prawej strony przykładu, odnosi się do numeru tablicy strukturalnej, do której student może się odwołać w przypadku braku pewności. Także na jednej dalszej stronie mieszczą się dodatkowe dialogi ilustrowane prostymi rysunkami. Mają one na celu rozszerzenie tematyki dialogu przez wprowadzenie kilku nowych zwrotów. Co siedem lekcji na dwóch stronach znajdują się zdjęcia ukazujące codzienne życie francuskie; dokumenty te pozwalają studentom na bezpośredni kontakt z rzeczywistością francuską.

Podręcznik zawiera również różowy kartonik służący do zasłaniania tekstów dialogów w celu odtwarzania ich przy wyłącznym wykorzystaniu rysunków.

III. Omówienie "obudowy" podręcznika

Podręcznik posiada odpowiednią "obudowę", tzn. wyposażony jest w dodatkowe pomoce audiowizualne. Są to przede wszystkim przezrocza kolorowe (29 filmów, z których jeden dotyczy wprowadzenia fonetycznego, a 28 - to przezrocza do dialogów 28 lekcji podręcznikowych). Pojedynczy film zawiera 20 rysunków. Każdy z nich odpowiada jednej myśli, którą wyraża możliwie najlepiej.

Rysunek ma na celu umożliwienie zrozumienia bez pomocy tłumaczenia informacji podanej w języku, który jest obcym dla oglądającego i słuchającego. Pojedynczy rysunek, prezentowany osobno, może być niezrozumiały, lecz umiejscowiony w serii, ukazującej pewną sytuację, jest niejako objaśniony przez ten, który go poprzedza i przez ten, który za nim następuje.

Kolor jest stosowany w sposób następujący: osoba mówiąca (lub tzw. "balon"), ukazana w danym kolorze, występuje na tle jaśniejszym. Poza tym pewne elementy lub szczegóły rysunku, o których mowa, występują także w kolorze ciemniejszym: zielonym, czerwonym lub niebieskim. Przezrocza należy prezentować na specjalnym ekranie bez zaciemnienia. Natomiast rzutnik powinien być umieszczany za plecami oglądających i stosowany przez sterowanie automatyczne. Taśmy magnetofonowe w liczbie 14 odnoszą się do 28 lekcji. Jedna taśma zawiera ćwiczenia fonetyczne, odnoszące się do ćwiczeń wstępnych, umieszczonych na początku podręcznika. Taśmy tworzą zestaw do odtwarzania dwuścieżkowego.

Odtwarzanie jednej lekcji przewidziano na 30 minut w jedną stronę, więc pojedyncza rolka z taśmą zawiera 2 lekcje. Zestaw ten zawiera dla każdej kolejnej lekcji:

- dialogi;
- jeden przykład z każdej tablicy gramatycznej z pierwszym ćwiczeniem strukturalnym dla danej lekcji;

- ćwiczenia strukturalne uzupełniające nie umieszczone w podręczniku, ale przeznaczone do pracy w laboratorium.

Nagranie dialogu i ćwiczeń do tablic strukturalnych dla pojedynczej lekcji wynosi od 6 - 9 minut i podzielone jest na trzy części:

1. nagranie dialogu z przerwami;
2. ponowne nagranie dialogu bez przerw;
3. nagranie wzorców do ćwiczeń podstawiania bez pauz; nagranie innych ćwiczeń mechanizujących i tzw. mikrokonwersacji z przerwami.

Czas odtwarzania ćwiczeń strukturalnych z przeznaczeniem do nauczania laboratoryjnego wynosi od 21 - 24 minut.

Inną pomoc stanowią postacie lub przedmioty, tzw. "figurynki", wykonane ze specjalnego papieru łatwo przylegającego do tablicy flanelowej, wchodzącej w skład "obudowy" podręcznika.

Praca z tablicą flanelową pozwala lektorowi przedstawić dialog lekcji ze zwróceniem uwagi na pewne momenty, które mogą być dosyć trudne do zrozumienia. Można także ułożyć sytuację, które będą punktem wyjścia do ćwiczeń konwersacyjnych.

Dodatkową pomoc dla lektora stanowi "Podręcznik dla nauczyciela" zawierający wskazówki metodyczne ogólne, szczegółowe i uzupełniające.

IV. Możliwości stosowania metody

Lektor, podejmujący decyzję o nauczaniu języka francuskiego metodą "Le français et la vie", ma do wyboru następujące możliwości stosowania wyżej omawianych środków dydaktycznych:

- nauczanie podręcznikowe z ewentualnym stosowaniem przeźroczy,

- nauczanie laboratoryjne ze stosowaniem podręcznika,
- nauczanie laboratoryjne ze stosowaniem podręcznika i przeźroczy,
- nauczanie laboratoryjne ze stosowaniem przeźroczy, tablicy flanelowej z zestawem "figurynek".

V. Nauczania wyłącznie z podręcznikiem i nagraniami dialogów oraz ćwiczeń

Podręcznik, zdaniem specjalistów, jest środkiem podstawowym i niezbędnym do dobrego stosowania metody.

Omówię zatem nauczanie ze stosowaniem tylko podręcznika i nagrań dialogów.

Jedna lekcja podręcznikowa wg opinii nauczycieli Alliance Française w Paryżu może być realizowana w toku 3 jednostek lekcyjnych trwających po 1 godz. 45 min. każda lub w toku dwóch jednostek o tym samym czasie (1 godz. 45 min. każda).

Oto jedna z propozycji organizacji procesu lekcyjnego.

Pierwsza jednostka lekcyjna

Utrwalanie przerobionego materiału, poprawa zadań, kontrola

I. Praca nad dialogiem

(czas) około 10'

1. Prezentacja dialogu: dwukrotne odczytanie lub odtworzenie dialogu; tekst jest zasłonięty, a studenci słuchają (może to być część dialogu, tzw. sekwencja, np. w lekcji 1 mogą to być rysunki 1 - 2, 3 - 8, 9 - 13, 14 - 20).

2. Praca nad jednostką

(czas) około 35'

Rysunek-zdanie (tzw. "obróbka dialogu"): pokazują rysunek, czytam zdanie odnoszące się do rysunku, zadając pytania do treści rysunku.

3. Przyswajanie: dalsze kolejne odczytywanie tekstu, połączone z powtarzaniem, korzystanie z rysunków obejmujące ćwiczenia korekcyjne rytmu, akcentu, ćwiczenia fonetyczne opozycyjne; faza ta zmierza do stopniowego opanowania pamięciowego dialogu.

(czas) około 25'

4. Lektura dialogu: powtarzanie zdań pojedynczych połączone z czytaniem tekstu z książki, a także korzystanie z rysunków.

(czas według uznania)

Zadanie domowe: przepisać dialog.

Druga jednostka lekcyjna

Kontrola zadania domowego

15' II. Aktualizowanie i dalsze przyswajanie materiału

20' 1. Kontrola przyswojonego dialogu: rekonstruowanie dialogu przy pomocy rysunków przy zasłoniętym tekście; dramatyzowanie przez odgrywanie dialogu z gestykulacją.

45' 2. Praca z tablicami strukturalnymi: studiowanie tablic gramatycznych, ćwiczenia ustne i pisemne, budowanie zdań, mikrokonwersacje, odmiana czasowników.

- 25' 3. Dyktando: pytania ustne, a odpowiedzi pisemne.
Zadanie domowe: ćwiczenia pisemne proponowane w podręczniku.

Trzecia jednostka lekcyjna

- 15' Kontrola zadań domowych
- 25' 4. Przejście od dialogu do ćwiczeń w omówieniu z zastosowaniem mowy zależnej, nie wprost.
- 45' 5. Ćwiczenia integrujące: wyjaśnianie trudności (nie przez eksplikację), rekonstruowanie dialogu; ponowne używanie słownictwa i struktur, krótkie dyktando.
6. Pytania do zdjęć, a następnie bez zdjęć, o życiu codziennym każdego studenta (czas wg uznania).
Zadanie: krótka wypowiedź pisemna (kilka zdań).

IV. Wnioski

Układ poszczególnych jednostek lekcyjnych jest tylko propozycją. Także umowy jest czas przewidziany na realizację kolejnych ogniw metodycznych. Organizowanie ćwiczeń kontrolnych i egzaminów przejściowych ze stopnia 1 do 2 może odbywać się wg wzorów proponowanych przez panią Piquet z Alliance Française w Paryżu (załączam 2 wzory).

Moim zdaniem, metoda "Le français et la vie" jest nowoczesną i powinna dać dużą efektywność nauczania, szczególnie przy nauczaniu intensywnym w laboratorium, co mogłem stwierdzić podczas odbywania stażu. Metodę tę można wprowadzić do nauczania początkowego w uczelni technicznej pod warunkiem, że poza obowiązkowymi godzinami nauczania w czasie zajęć, każdy student odbędzie 1 godzinę ćwiczeń repetytoryjnych co trzy lekcje podręcznikowe w laboratorium językowym. Można także inaczej rozplanować każdą jednostkę lekcyjną.

Załącznik 1Stage PedagogiqueContrôle des connaissances au niveau du Français et la Vie, tome 1.- niveau leçon 5.1. Encadrez la bonne réponse.

Exemple .Qu'est-ce qu'on prend pour aller de Paris à Rome?

l' avion - un taxi - le bateau.

a- Avez-vous du feu?

- voilà un journal - voilà la porte - voilà une allumette.

b- Comment s'appelle-t-elle?

Sophie Dulac - mercredi - italienne.

c- Où met-on du sucre?

- dans son manteau - dans sa voiture - dans son thé.

2. Exemple 1- En auto

A. Montons tout en haut

2- Dans l'ascenseur B. Avez-vous de l'essence

Solution	1	B
	2	A

1. Au café.

- Il prend le metro

2. A la tour Eiffel.

- Comment s appelle le professeur?

3. Devant une porte. - Garçon, une bière, s'il vous plaît.
4. Dans la classe. - Défense de stationner.
5. A Paris. - Où est l'ascenseur pour le 3e étage?

Solution

1	
2	
3	
4	
5	

3. Remettez les répliques du dialogue, en ordre.

Exemple: A. - Ma voiture est confortable.

1. - Vous arrivez de Rome, n'est-ce pas?

2. - Vous n'êtes pas fatigué? Solution

B. - Oui, j'arrive de Rome.

1	B
2	A

A. C'est loin. Prenez un taxi ou le métro.

B. Là, à droite, en face du café.

3. Pardon, M. l'agent, pour aller à la tour Eiffel, s'il vous plaît?

C. A la station "Trocadéro".

2. Et par le métro, où faut-il descendre?

1. Oui, mais où sont les taxis?

Załącznik 2

Dictées proposées dans le livre du maître
du FRANÇAIS ET LA VIE

Texte 5.

Marco dit à Sophie: "Une cigarette, Sophie?" Et Sophie dit: "Oui, je veux bien; merci, Marco." Marco en donne une aussi à Karl. Mais Karl n'a pas de feu, Marco n'en a pas non plus. Heureusement Sophie a un briquet. Ainsi Karl peut fumer, et Marco aussi.

Texte 14.

Un automobiliste s'arrête devant une pompe à essence. Il a encore un demi-litre d'essence dans son réservoir. C'est que sa voiture consomme beaucoup: 16 litres aux 100. Le pompiste lui demande: "Faut-il faire le plein? - Bien sûr, répond l'automobiliste; remplissez le réservoir. - Et de l'huile? - Mettez m'en un litre. - Il fait beau: vous voyez beaucoup de clients? - Oh! oui, nous commençons notre travail à 7 heures du matin et nous finissons à 9 heures du soir.

Texte 24.

Le garçon de l'hôtel - "Monsieur le directeur, quelqu'un vous demande. C'est une dame qui veut une chambre.

- Le directeur - Mais vous savez bien qu'il n'y en a plus de libre. Répondez que l'hôtel est complet.
- Le garçon - Bien Monsieur. (A la cliente): Madame, nous n'avons pas de chambre pour vous. Allez dormir dans un autre hôtel.
- Le directeur - Voyons, Ernest, il faut répondre mieux que ça. Donnez-moi le téléphone. (A la cliente): Madame, excusez-nous: j' avais encore une chambre il y a une demi-heure, mais maintenant l'hôtel est complet ... Allô, vous dites qu'on vous a mal répondu? Excusez-moi, Madame, nous avons un nouveau garçon qui ... Allô, ne coupez pas! ... Oh! elle a coupé. Elle n'est pas contente".

LITERATURA

- [1] S. Mauger, M. Bruézière, *Le français et la vie* (livret de présentation), Paris 1971.
- [2] S. Mauger, M. Bruézière, *Le français et la vie*, t. 1, Paris 1971.
- [3] R. Renard, *La méthode structuro-globale audio-visuelle*, Paris 1973.
- [4] P. Guberina, *La méthode audio-visuelle structuro-globale*, Paris 1973.
- [5] J. Klein, *L'exploitation de la leçon dans la méthode audio-visuelle structuro-globale*, Paris 1973.

ОБСУЖДЕНИЕ АУДИОВИЗУАЛЬНОГО МЕТОДА "LE FRANÇAIS ET LA VIE",
НАБЛЮДАЕМОГО НА СТАЖИРОВКЕ В ПАРИЖЕ (ЛЕТО 1973 г.)

Р е з ю м е

Статья представляет аудиовизуальный (структурно-комплексный) метод, предлагаемый Alliance Française в Париже. Сперва обсуждается в общих чертах сам метод. Затем автор описывает учебник "Le français et la vie". Дальнейшая часть содержит сведения об оборудовании, применяемом в методе. Следующая часть представляет разные возможности обучения при помощи этого метода. Основная часть статьи — это обучение французскому языку при помощи учебника, записи диалогов урока и упражнений в лаборатории. Дано предложение применения нескольких учебных единиц. В выводах есть также предложение (дискуссионного характера) применения этого метода.

A SHORT DISCUSSION ON THE AUDIO-VISUAL METHOD "LE FRANÇAIS ET LA VIE" OBSERVED BY THE AUTHOR IN PARIS (THE SUMMER OF 1973)

S u m m a r y

The article presents the structural-global and audio-visual method which has been suggested by Alliance Française in Paris. The introduction to the article considers the method in general. In the first part of the article the author describes the textbook "La français et la vie". The second part contains some information about the audio-visual equipment of the method. The third part shows various possibilities of audio-visual teaching discussed

in the article. The essential part of the article considers teaching French using the textbook together with the recordings of the dialogues and exercises in a laboratory. A few classunits have been suggested. In the conclusion to the article there is a rather controversial suggestion for introducing the method.